

Ženíjní zabezpečení manévru armádní raketové brigády

Plukovník Josef Brož, podplukovník Ladislav Hladeček

V č. 4 byl uveřejněn článek podplukovníka Brože „Manévr armádní raketové brigády v útočné operaci“. V příspěvku rozebereme některé otázky ženijního zabezpečení manévru raketové brigády. Vycházíme přitom ze základních myšlenek autora, které po ženijní stránce podrobněji rozpracováváme.

Hlavní úkoly ženijního zabezpečení manévru raketové brigády spatřujeme:

- v zabezpečení rychlého vyvedení raketových vojsk do prostoru rozptýlení nebo přímo do prostoru bojového rozmístění;
- ve včasném průzkumu os přesunu a v průzkumu plánovaných prostorů bojového rozmístění;
- v úpravě komunikací pro přesun;
- v ženijním vybudování prostoru bojového rozmístění jednotlivých oddílů, míst velení a speciálních součástí, s dostatečnou odolností proti zbraním hromadného ničení, včetně zabezpečení manévru jednotlivých částí bojové sestavy raketových jednotek uvnitř prostoru bojového rozmístění a maskování;
- ve vybudování záložních, případně i klamných prostorů bojového rozmístění.

Zabezpečení rychlého vyvedení raketových vojsk zpod úderu nepřítele do prostoru rozptýlení

Protože raketová vojska budou z prvořadých cílů jaderných úderů nepřítele, musíme vytvářet po ženijní stránce nejprůzračnější podmínky k jejich ochraně.

K tomuto cíli bude zaměřena i některá činnost — počínaje určováním prostoru rozptýlení raketové brigády. Kromě požadavků na tento prostor, jež uvádí autor, klademe důraz na dobrý stav komunikací z míst posádek do prostoru rozptýlení, na postačující maskovací kapacitu prostoru i na dostatečně rozvínutou komunikační síť v samotném prostoru, která umožní rychlý výjezd z něho v případě ohrožení. Prostor rozptýlení je výhodné volit podél komunikací, v jejichž blízkosti jsou přirozené úkryty. Účelné je volit protáhlý prostor kolmo ke směru převládajícího větru.

Při delším setrvání na místě bude účelnější změnit prostor rozptýlení, než zvyšovat jeho ochranné vlastnosti rozsáhlými ženijními pracemi, které mohou upoutat pozornost nepřítele.

V prostoru rozptýlení je třeba plánovat zesílení raketové brigády ženijními jednotkami a prostředky, které budou zabezpečovat její bojovou činnost během útočné operace.

V prostoru rozptýlení je třeba plánovat zesílení raketové brigády ženijními jednotkami a prostředky, které budou zabezpečovat její bojovou činnost během útočné operace.

Průzkum a úprava cest pro přesun do nového prostoru bojového rozmístění

Raketové jednotky se musí přesunout z jednoho prostoru bojového rozmístění do druhého rychle a skrytě, neboť to je moment, kdy jsou nejzranitelnější.

K zabezpečení manévru je třeba, aby náčelník ženijního vojska armády měl neustálý přehled o stavu silniční sítě v prostoru operace armády, maskovací kapacitě jednotlivých komunikací, co již bylo upraveno, které úseky jsou sjízdné, které jsou dosud poškozeny, možné objížďky těchto úseků a místa zřízených a udržovaných přepravišť. Současně musí znát i stav radiální situace na cestách.

Na cvičeních jsme vyzkoušeli úpravu a údržbu komunikační sítě zonálním způsobem. Tento způsob je výhodný. Stanovená zóna umožňuje využít všech komunikací na směru přesunujících se vojsk (včetně raketových jednotek), snížit rozsah ženijních prací, vymezuje prostor činnosti ženijních jednotek vydělených pro úpravu komunikací, umožňuje lépe organizovat systém velení a centralizované využívat sil a techniky v nejnutnějších místech a umožňuje též rychlejší manévr silami a prostředky z jedné osy na druhou.

Před úpravou cest, určených pro přesun raketových vojsk, je nutné posoudit únosnost objektů na nich, šířku a výšku podjezdů, příčné sklony cest, stoupání a poloměry oblouků. Při tom vycházíme z takticko-technických dat raketové techniky. Dále vyhodnotíme citlivá místa a úseky cest, které mohou být snadno zavaleny. O významu tohoto vyhodnocení svědčí skutečnost, že v podmínkách středoevropského válčiště zhruba 30 % silniční sítě probíhá zalesněnými úseky a kolem 40 % cest je lemováno stromořadím. Z toho vyplývá, že asi 70 % cest může být částečně či úplně zavaleno.

Pro ženijní zabezpečení rychlého manévru raketové brigády je důležitý ženijní průzkum komunikací. Je nejúčelnější, aby jej prováděli ženisté, vyčlenění z té jednotky, která bude upravovat cesty. Bude správné, abychom v každé ženijní rotě vybrali do jednoho družstva nejschopnější vojáky, kteří budou plnit náročnější úkoly ženijního zabezpečení, mezi které nesporně patří průzkum cest.

Bude také účelné, aby k průzkumu cest se více využívalo ženijního důstojnického průzkumu. V soudobých operacích charakterizovaných vysokými tempy, značnou manévrovostí, překonáváním rozsáhlých prostorů zničení a radioaktivního zamoření po jaderných úderech nestačí, aby velitel průzkumné skupiny jen hlásil skutečný stav, ale aby se na místě rozhodl, zda cestu upravit nebo řešit objížďky, či přechody na jinou komunikaci. Více je třeba využívat důstojnického průzkumu cest z vrtulníku. Tento průzkum má celou řadu výhod a bude třeba, aby ženijní důstojníci jej cvičili. Mnohdy bude též účelné, aby velitel ženijní jednotky se pohyboval přímo s průzkumem. Může pak odpovědně rozhodovat a promyslet organizaci práce tak, aby ženijní jednotka mohla začít ihned a organizovaně pracovat.

Význam raketových zbraní, jejich palebná a ničivá síla, váha techniky, její pochodová rychlost a jiná charakteristika technických vlastností vyžadují, aby

byly pro raketové jednotky vyčleněny nejvýkonnější cesty. Tento požadavek však může být často v rozporu s maskovací kapacitou těchto cest. Pro výběr cest je rozhodující, aby poskytovaly možnost skrytého přesunu raketových jednotek. Je to nejlepší ochrana před jadernými údery protivníka. Tuto zásadu je třeba dodržovat i přesto, že úprava komunikací z ženíjního hlediska si vyžádá více sil a prostředků. Maskování pohybu na komunikacích je poměrně velmi rozsáhlá a zdoluhavá práce. Význam utajení přesunu raketových jednotek však plně vyžaduje, aby pro tento úkol byly vyčleněny potřebné síly a prostředky. Těžiště maskovacích prací po důkladném vyhodnocení celé osy přesunu je třeba položit do druhé poloviny osy přesunu. Předpokládáme totiž, že přesunující se raketové jednotky nebudou hned zjištěny průzkumem nepřítele a chceme zejména utajit nový prostor bojového rozmístění, do kterého se přesunujeme.

Z hlediska menšího rozsahu ženíjních úprav je výhodné pro přesun armádní raketové brigády využít cest, upravených divizemi prvního sledu útočících vojsk. Z hlediska maskování vyhneme se však těm cestám, po kterých se v těžké době pohybují vojska a týly. Tento požadavek považujeme za splnitelný. Raketové jednotky se nebudou totiž z důvodů co největší ochrany před ničivými účinky jaderných zbraní nepřítele zpravidla přesunovat na směr hlavního úderu za hlavním uskupením sil.

I přes to, že cesty pro manévry raketové brigády budou upravovány v rámci zonální úpravy komunikací nebo zvlášť vydělenou armádní ženíjní jednotkou, bude nutné mít ženíjní jednotku s potřebnou technikou, obvykle z organických ženíjních sil armádní raketové brigády, k úpravě komunikací bezprostředně před přesunujícími se raketovým oddílem.

Jedním z vážných úkolů ženíjního vojska při zabezpečení manévru armádní raketové brigády bude zřizování a udržování přeprav přes vodní toky. Vysoké tempo vyžaduje zabezpečení plynulého postupu na přepravách tak, aby nedošlo k nahromadění raketové techniky před řekou, která by se tak stala cílem nepřátelského napadení.

Plánované a vybudované přepravy přes vodní toky pro armádní raketovou brigádu (oddíl) bude nutno zvlášť pečlivě utajit, zamaskovat, střežit a chránit ze vzduchu.

Přepravy musíme zřídít do příchodu raketových jednotek k vodní překážce, avšak ne s velkým časovým předstihem.

Na středních a širokých vodních překážkách bylo by velmi riskantní přepravovat raketové jednotky po mostech, neboť tyto nemůžeme dokonale zamaskovat a vždy budou pod soustředěným pozorováním nepřítele. Považujeme za nutné pro přepravu raketových jednotek přes vodní překážku zřizovat výhradně pro ně přívozová přepraviště. Tato zahájí činnost až s příchodem raketových jednotek k řece a mají takovou přepravní kapacitu, aby hlavní technika oddílu mohla být přepravena nejvýše ve dvou koloběžích. Část soulodí musí být větší délky než jsou normální — v souladu s délkou největšího břemene. Rovněž nájezdy na soulodí a přístupy k řece vyžadují speciální úpravy. Přeprava na přívozových přepravištích bude technicky náročná, přesto však tento způsob nám daleko lépe napomáhá uchránit tak důležitou raketovou techniku před ztrátami ve srovnání s přepravou po mostech.

Ženíjní budování prostoru bojového rozmístění

Při plánování úkolů ženíjního zabezpečení manévru raketové brigády dodržujeme zásadu, že nový prostor bojového rozmístění oddílů musí být v podstatě ženíjně vybudován do příchodu raketového oddílu.

Aby tento požadavek mohl být splněn, hraje důležitou roli časový faktor. Proto také autor dává patřičný význam včasné rekognoskaci nového prostoru bojového rozmístění. K dosažení časového předstihu musí rekognoskační skupina, ve které je též důstojník ženíjního vojska, přijít do plánovaného prostoru bojového rozmístění oddílů v minimálním čase po jeho ovládnutí našimi vojsky. Ženíjní jednotka předurčená pro vybudování tohoto prostoru musí být rovněž předem vyslána za rekognoskační skupinou tak, aby získala pro vlastní ženíjní práce minimálně 6 hodin předstihu do příchodu raketového oddílu. Kalkulace autora pro přemístění jsou reálné. Za tohoto předpokladu a při zesílení armádní raketové brigády jednou ženíjní a jednou komunikační rotou, je možno do příchodu raketových jednotek prostor bojového rozmístění v hlavních rysech vybudovat. Těžiště prací při vybudování těchto prostorů bude položeno na ženíjní jednotky a příslušníci raketových jednotek budou se moci budování zúčastnit jen v minimálním rozsahu.

K zabezpečení manévru raketových jednotek uvnitř prostoru bojového rozmístění armádní raketové brigády (na ploše 1500 km²), bude nutno vytýčit, popř. upravit okolo 200 km cest.

K tomu ještě přistupují cesty k zabezpečení manévru uvnitř jednotlivých oddílů a to na každý oddíl 20 — 25 km cest.

Situace na středoevropském válečnickém poli pokud jde o dobré cesty je příznivá. V prostoru 1500 km² je asi 700 km cest první, druhé a třetí třídy.

Raketová vojska budou jedním z prvořadých cílů pro jaderné údery nepříteli. Proto nabývá na významu nepřetržitě a pečlivě maskování všech prací.

Maskovat nutno okamžitě se zahájením budování prostoru bojového rozmístění. Těžiště nutno položit na odstranění všech demaskujících příznaků přítomnosti bojové techniky a ženíjních prací.

Pro zvýšení účinku maskování veškeré techniky budeme používat maskovací a deformační nátěry, které operativně měníme podle terénu, porostů na něm a roční doby.

Počítáme s tím, že na maskovacích úkolech se budou plně podílet i raketové jednotky.

Současně budeme provádět i operační maskování, které bude zaměřeno na oklamání nepřítele o skutečných prostorech bojového rozmístění raketových jednotek, především klamnými přesuny a budováním klamných prostorů bojového rozmístění.

V této části nesouhlasíme s názorem autora, který říká, že „klamný prostor bude upravován podle nařízení a plánu operačního maskování štábu vševojskové armády, a to podle možností i času prostředky armádní raketové brigády“.

Plán operačního maskování se nezpracovává na stupni vševojskové armády, ale na stupni frontu v souladu s plánem frontové operace. Armáda zpravidla obdrží z tohoto plánu buď výpisy nebo příslušná nařízení k zabezpečení svými silami a prostředky některých úkolů. Rovněž názor, že klamné prostory budou

podle možnosti a času zřizovány prostředky armádní raketové brigády je málo reálný. Je třeba uvážit, že klamné prostory budou na určité vzdálenosti od hlavních prostorů bojového rozmístění a kromě toho raketové útvary nejsou k tomu vybaveny speciální maskovací technikou a maketami. I když tedy nelze vyloučit, že ve výchozím položení výjimečně se může raketová brigáda na tomto úkolu podílet, nemůže jej plnit bez pomoci speciálních maskovacích jednotek.

Ženíjní zabezpečení manévru a bojové činnosti raketových vojsk je v soudobých podmínkách hlavním úkolem ženíjního zabezpečení operací a značnou měrou přispívá k tomu, aby raketová vojska splnila své úkoly.

Protitanková obrana včera a dnes

Major Julius Medlík

Úlohu tankových jednotek v průběhu a zejména koncem 2. světové války lze charakterizovat jako masové použití velkých tankových uskupení (svazů a svazků) jejichž hlavním úkolem bylo rozvíjet úspěch v hloubce obrany nepřítele. Pěchota, v těsné palebné součinnosti s tanky přímé podpory, prolamovala jednotlivá obranná postavení nepřítele, při čemž na některých úsecích byla hustota 50–60 tanků na 1 km fronty.

Ještě několik let po skončení 2. světové války — prakticky až do padesátých let, kdy Sovětská armáda získala první poznatky z jaderných zkoušek převládá názor, že k vlastnímu průlomu obrany nepřítele je mnohem výhodnější používat pěších a střeleckých divízií, posílených do značné míry tanky přímé podpory, než svazků mechanizovaných nebo tankových.

Tento názor ovlivnil i způsob boje protitankových prostředků s tanky nepřítele. Zkušenosti z řady obranných operací Sovětské armády (např. při obraně Stalingradu, v Kurském oblouku ap.) potvrzují, že mnohdy stačilo oddělit útočící tanky od pěchoty nebo zničit určitou část tanků, aby nepřítel se v daném směru dalšího útoku vzdal. Proto také palba většiny prostředků střeleckých čet, rot a praporů byla zaměřena na pěchotu nepřítele a její oddělení od tanků přímé podpory.

Omezený počet možných tankových směrů, vyplývajících z malé šířky obranných úseků, zúžoval i možnosti manévru protitankových prostředků a způsobil, že protitanková obrana měla převážně statický charakter, zejména v taktické hloubce obrany. Z toho vyplýval a požadavek, aby na tankovém směru (v pásmu divize byly maximálně 2) bylo tolik protitankových prostředků, které by v součinnosti s ostatními prvky PT obrany byly schopny odrazit i tak velké počty tanků.

Praktická zkušenost, podle níž stačilo zničit 40–50 % útočících tanků přímé podpory k tomu, aby nepřítel od dalšího útoku dočasně upustil, platila z části až dodnes. Z ní vyplývaly i potřebné normy pro hustotu protitankových prostředků, jako např.: 10–15 PT hlavní na hloubku 1. postavení, 20–25 hlavní na hloubku hlavního pásma obrany, 25–30 hlavní na 1 km fronty v taktické hloubce obrany. Podobně byly stanoveny i normy hustoty protitankových min. Pro organické a posilové dělostřelectvo svazků 1. sledu vyplýval požadavek, aby bylo schopno položit před ¼ obranného pásma pohyblivou přehradnou palbu a před ½ pásma nepohyblivou přehradnou palbu.

Většina protitankových prostředků byla umístěna ve stálých postaveních a měla možnost jen manévru palbou, ohraničeného dostřelem materiálu. Manévrovat mohly jen protitankové zálohy, představující asi 10–15 % počtu všech protitankových prostředků svazku.